

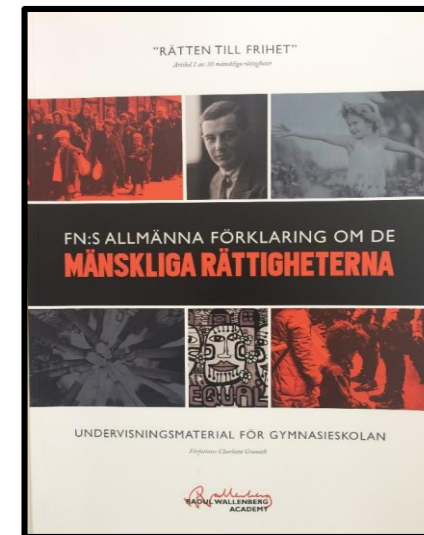
Studie- och yrkesvägledning – hela skolans ansvar, praktiska exempel

**Vägleddarkalendariet
Charlotta Granath**

Förstelärare i demokrati
Lärare i SO-ämnena,
Stiftelsen Viktor Rydberg
Lärare på Södertörns högskola
Skolambassadör för EU

Författare

- ***Studie- och yrkesvägledning - hela skolans ansvar*** (Sanoma Utbildning)
- ***FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna*** (Raoul Wallenberg Academy)
- ***Demokratiuppdraget i skolan*** (Sanoma Utbildning)
- ***Digital kompetens och källkritik i praktiken*** (Sanoma Utbildning)

Skolvalen 2018 och 2019

Högst deltagande i skolval sker bland enheter med studieförberedande program.

Skolledarmanual och utbildningspaket där studie- och yrkesvägledning är återkommande.

UPPDRAG PRAO

**Ung Företagsamhets
utbildningssatsning för grundskolan om
skola-arbetsliv**

Föreläsning i två delar

1.

- Ett arbete för hela skolan.
- Hur olika professioner kan jobba för att studie- och yrkesvägledning ska bli hela skolan ansvar.
- Praktiska exempel – normer, jämställdhet, SYV i undervisning.

2.

- Praktiska exempel - arbetsmarknad och vägledning i klassrummen.
- Samarbete med olika ämnen och skolbibliotek.
- Att nå en hållbar studie- och yrkesvägledning.

Vad visar bilden?

Hur kan arbetet byggas upp för hela skolan?

"- Jag förstod inte frågorna!"

"- Nej, det var det ingen som gjorde..."

"- Mål???"

"Alla gör nog lite som de vill..."

"Olika delar i uppdraget? Vad ska JAG göra???"

"- Det där gör ju vi!"

Studie- och yrkesvägledning i undervisningen

Skolinspektionen, tematisk kvalitetsgranskning 2019

- *Arbetet med studie- och yrkesvägledning i vid bemärkelse har låg prioritet.*
- *Studie- och yrkesvägledningen anpassas inte tillräckligt utifrån en föränderlig arbetsmarknad.*
- *Lärarna undervisar om yrken och arbetsmarknad men ser det oftast inte som studie- och yrkesvägledning.*
- *Lärarnas behov av kompetensutveckling måste särskilt uppmärksammas.*

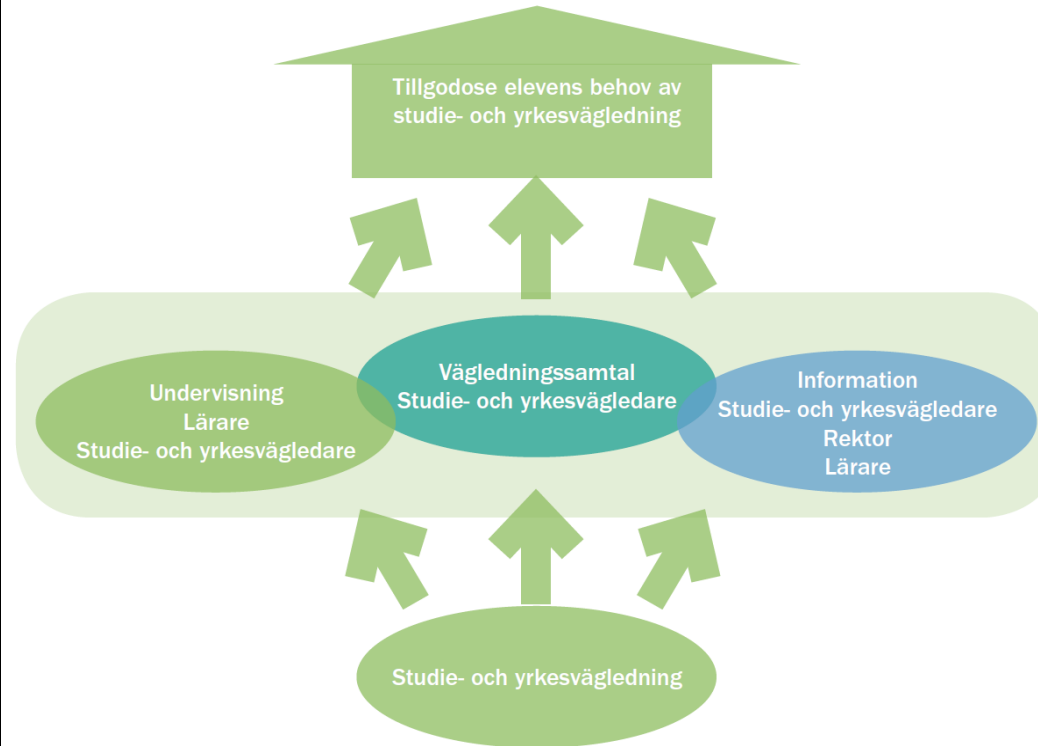
- *Lärare och studie- och yrkesvägledare arbetar ofta i separata spår.*
- *Konkreta mål behöver sättas upp avseende att studie- och yrkesvägledningen ska verka kompensatoriskt så att alla elever har samma möjligheter att välja framtida studier och yrken utan begränsningar utifrån föreställningar om kön och social eller kulturell bakgrund.*
- *Rektor måste ta ansvar för samverkan och samordning mellan olika professioner på skolan.*

Att få förståelse för uppdraget!

Generell/vid

All verksamhet som bidrar till att ge elever kunskaper och färdigheter som underlag för att fatta beslut om framtida studie- och yrkesval;

- praktiska arbetslivserfarenheter, t.ex. PRAO/APL
- undervisning om arbetslivet
- studiebesök
- utbildningsinformation
- aktiviteter för att utveckla elevens självkänedom.

Individuell/snäv

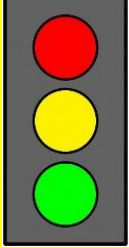
Den personliga vägledning som studie- och yrkesvägledaren ger i form av vägledningssamtal;

- individuellt och i grupp
- enskilda elever får möjlighet att reflektera över sig själv i relation till olika framtidsvägar.

(Skolverket)

4.

**Utvärdera,
var befinner
vi oss nu?**

1.

**Uppdraget behöver
förklaras.
Inventera nuläge!**

2.

**Sätta upp mål som
går att följa upp!**

3.

**När? Vem?
I undervisningen och
utanför. Vad gör
olika årskurser,
ämnen...**

Årskurs	Aktivitet	Syfte
Förskoleklass	Måla eller skapa självporträtt. Presentera sig själv på olika sätt.	Att kunna presentera sig själv är grunden för ett CV och jobbsökan.
1	Vad finns det för yrken? Vilka yrken går jag förbi på väg till skolan? Diskussionsövningar om alla människor kan utöva alla yrken. Diskutera yrken i litteratur.	Få kunskap om fler yrken. Diskutera könsstereotyper och begränsningar i yrkesval.
2	Intervjua släkt/vänner/vuxna om yrken. Diskutera yrken i litteratur.	Övningar som syftar till att samtala om yrken utifrån klass, kön och etnicitet.
3	Studiebesök på sin egen skola – vilka yrken finns representerade på en skola? Bjuda in vårdnadshavare eller andra vuxna för att berätta om sina yrken.	Få fördjupad kunskap om att det finns flera yrken representerade på en arbetsplats.
4	Vad vill jag jobba med när jag blir stor? Eleverna intervjuar varandra för att få fler perspektiv.	Eleverna få öva på att tänka och drömma om framtiden samt skriva och rita om sitt drömyrke. Få nya perspektiv genom samtal och diskussioner.
5	Besök av yrkesverksamma. Yrkesdagar på skolan där personer som arbetar inom olika branscher bjuds in.	Få inspiration och förståelse för att olika yrken kräver olika färdigheter.
6	Eleverna får prova på en dag i arbete. Intervjua personer från olika yrken som berättar om vilka utbildningar som krävs för att utöva yrket.	Besöka en arbetsplats (Hos vårdnadshavare, klasskompisars vårdnadshavare eller organiserat av SYV) för att få kunskap och insikt om arbetsplatsen.

Årskurs	Aktivitet	Syfte
7	Vart är jag på väg? Undersöka vilka yrken som har tillhörighet i olika ämnen.	Få syn på egna talanger, färdigheter och svårigheter. Reflektera över egna mål. Undersöka hur olika ämnen spelar roll för kommande yrken.
8	Prao och entreprenörskap. Genomföra uppgifter inför, under och efter prao, kopplat till olika ämnen.	Få en egen upplevelse av arbetslivet. Få möjlighet att företagande och entreprenörskap som en eventuell framtid.
9	Hur får man jobb? Ev. aktivt söka sommarjobb	Veta hur man söker jobb, skriva CV och personliga brev, lyckas på anställningsintervjun.
Gymnasium		
1	Elever får information om utlandsstudier. Samarbete med grundskolan, elevskuggning där elever i åk 9 får skugga elever på gymnasiet. Samarbete med företag/branscher i kommunen. Ord och begrepp.	Att se branscher i sin närmiljö som attraktiva arbetsgivare. Att få en röd tråd mellan olika skolformer då grundskola och gymnasieskola samarbetar.
2	Diskutera olika yrkens status och nödvändighet i samhället. Vad innebär det att starta eget företag, att vara anställd, att bli myndig? (T.ex. UF-företag.) Ord och begrepp.	Reflektera över olika utbildnings- och yrkesalternativ. Få förståelse för vad det innebär att bli myndig och hur det påverkar livet. Få kännedom om vad det innebär att vara anställd eller att starta eget företag.
3	Information inför vidare studier och högskoleprov. Gymnasiearbete. Ord och begrepp.	Att få kännedom om vad som händer efter gymnasiet, t.ex. kring vilka olika utbildnings- och yrkesmöjligheter som finns.

**Yrkespromenader
Studiebesök
Prao/praktik/APL**

**Hur ser
könsfördelningen ut
på
arbetsmarknaden?**

**Intervjua varandra och öva
på att skriva personliga brev
och skapa CV.**

Arbetsförmedlingen
[Yrkesfilmer](#)
[Yrkesjakten](#)

Praktiska exempel – arbetsmarknad och vägledning i olika ämnen

**Diskutera vilka
yrken som är
nödvändiga och
samhällsviktiga.**

**Självkännedom
Egenskapskort och
Memory
egenskaper, styrkor och
förmågor som är viktiga i
ett kommande yrkesliv.**

**Diskussioner om
normer, status.**

**Ge information och visa
aktuella sidor, t.ex.
Gymnasieguiden,
Arbetsförmedlingen, CSN.**

**Informera om den
svenska och den globala
arbetsmarknaden,
möjligheter till studier
utomlands.**

En aktuell samhällsfråga

Inspiring The Future - Redraw The Balance

OECD 2019

Barns yrkesdrömmar grundar sig i könsstereotyper

LGR 11

Individer och gemenskaper

- Ungdomars identiteter, livsstilar och välbefinnande och hur detta påverkas, till exempel av socioekonomisk bakgrund, kön och sexuell läggning.

Samhällsresurser och fördelning

- Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor, till exempel arbetsmiljö och arbetsrätt. Utbildningsvägar, yrkesval och entreprenörskap i ett globalt samhälle. Några orsaker till individens val av yrke och till löneskillnader.
- Skillnader mellan människors ekonomiska resurser, makt och inflytande beroende på kön, etnicitet och socioekonomisk bakgrund. Sambanden mellan socioekonomisk bakgrund, utbildning, boende och välfärd. Begreppen jämlikhet och jämställdhet.

Gy11

Samhällskunskap 1a1

- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.
- Arbetsmarknad, arbetsrätt och arbetsmiljö. Arbetsmarknadens parter, deras olika roller och betydelse för samhällsutvecklingen. Digitaliseringens påverkan på arbetsmarknaden.
- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.

Samhällskunskap 1b

- Arbetsmarknad, arbetsrätt och arbetsmiljö. Arbetsmarknadens parter, deras olika roller och betydelse för samhällsutvecklingen. Digitaliseringens påverkan på arbetsmarknaden.
- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.

Jämställdhetspolitiska mål

Det övergripande målet är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv. Utifrån det övergripande målet finns sex delmål.

1. En jämn fördelning av makt och inflytande
2. Ekonomisk jämställdhet
3. Jämställd utbildning
4. Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet
5. Jämställd hälsa
6. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Delmål 3: Jämställd utbildning

Inom gymnasieskolan har 3 av 18 program en jämn könsfördelning (40–60%).

- Restaurang- och livsmedelsprogrammet
- Ekonomiprogrammet
- Naturvetenskapsprogrammet

Yrkesspanare – undersöka normer!

Använd metoden EPA; Enskilt, Par, Alla.

Enskilt

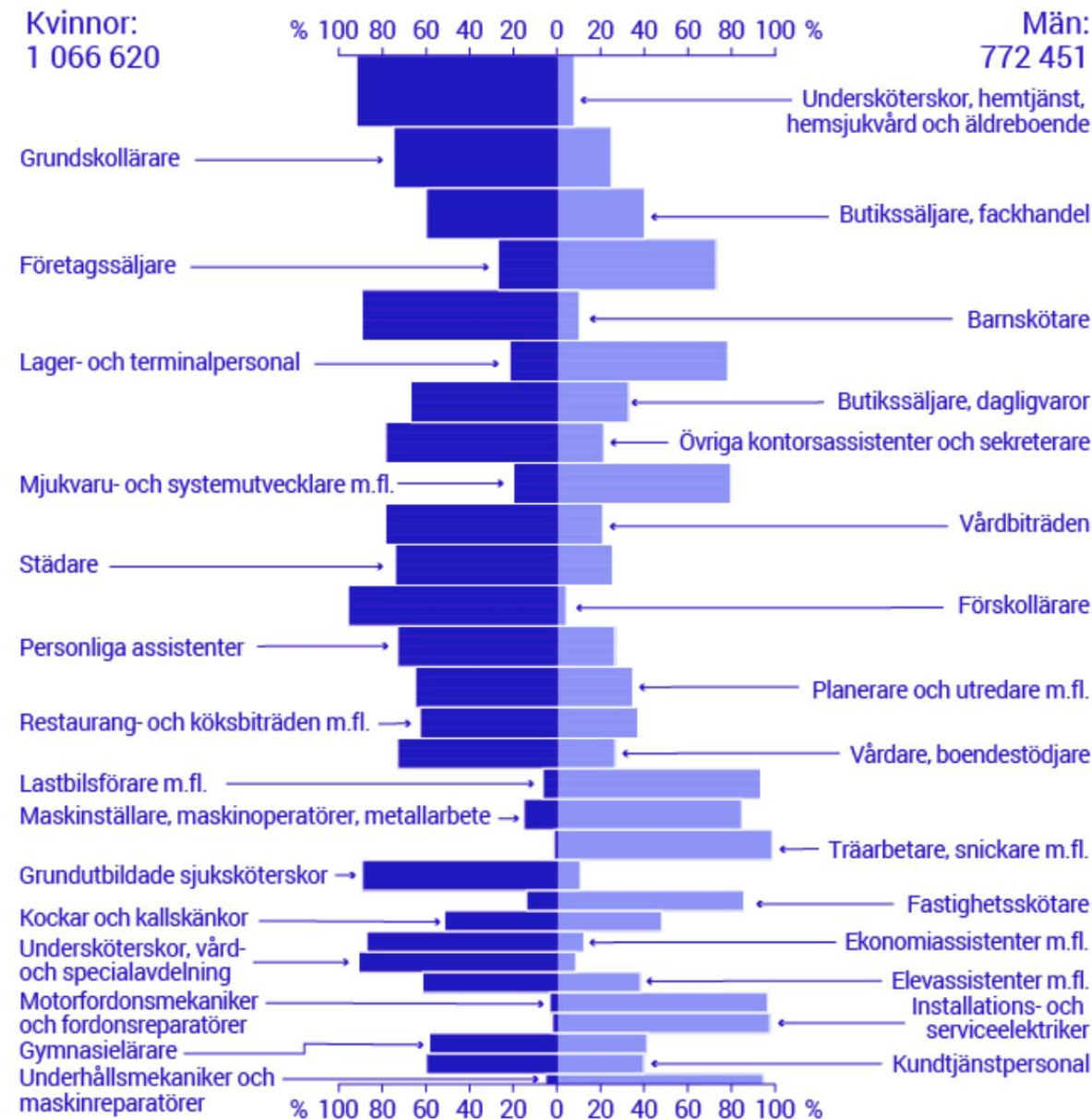
- Studera könsfördelningen över Sveriges 30 största yrken.
- Vad visar bilden?
- Är det något som är oväntat?
- Kan män arbeta som förskollärare?
- Kan kvinnor arbeta som installations- och serviceelektriker?
- Vad visar statistiken om dessa yrken?
- Hur kan detta komma sig?

Par, diskutera

- Kan alla utöva alla typer av yrken? Varför/varför inte?

Alla, diskutera

- Vilka åtgärder kan vidtas för att få fler personer att arbeta inom normbrytande yrken?
- Varför är det viktigt/mindre viktigt?

Källa: SCB, Yrkesregistret, publicerat i SCB Jämställdhet

Yrkescollage

- Vilken bild får ni av yrket?
- Vad framgår kring klädsel, ålder, kön och etnicitet i collage?
- Kan både män och kvinnor ha yrket? Förmedlas detta i så fall?
- Behöver man vara klädd på ett visst sätt för att utöva yrket?
- Vilka normer och värderingar förmedlas?
- Hur ser miljön/miljöerna ut?
- Vilka färger används i collage?
- Är olika arbetsuppgifter synliga?

Normbrytande yrkescollage

- Nya ord; normer, värden, normbrytande. Skriv upp alla nya ord som eleverna kommer i kontakt med.
- Vilka nya diskussioner uppkommer i gruppen?
- Vad är det som är normbrytande? Hur kan man se det?
- Finns det föreställningar och stereotyper kring olika yrken?

Jämföra collage

- Hur uppfattar ni collage?
- Hur reagerar ni på collage?
- Vad är det som gör att ni reagerar som ni gör?
- Hur tror du att bilder av olika yrken påverkar dig i ditt val av kommande yrke?
- Har du möjlighet att välja vilket yrke du vill?

Tips!

Gör vernissage och visa en utställning med alla collage. Samarbeta med bild och språkämnerna, skolbibliotek. Bjud in andra klasser, visa upp bilder av olika yrken, ta fram utbildningsvägar för att bli det aktuella yrket och lönestatistik.

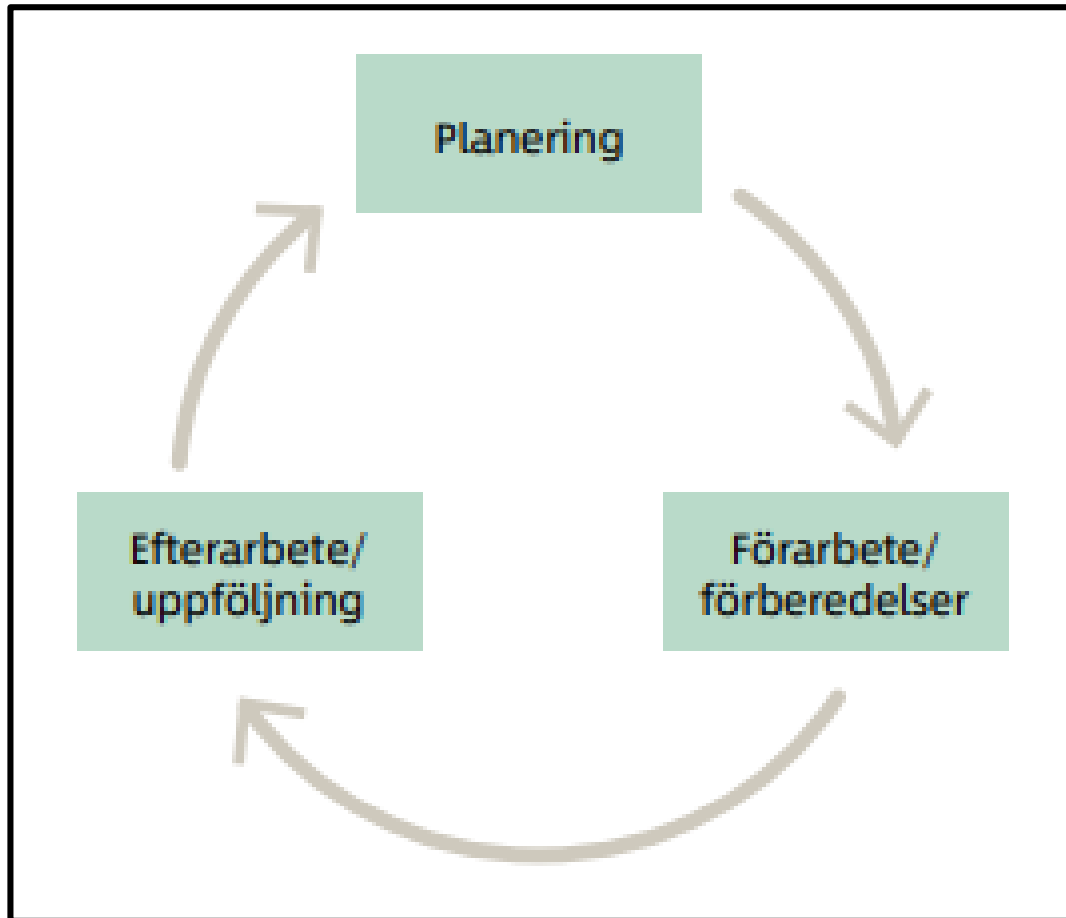

Yrkespromenader, historia,
teknik, Future City.
Studiebesök, flera ämnen.
Prao/praktik/APL

Arbetsförmedlingen
[Yrkesfilmer](#)
[Yrkesjakten](#)

Före – under - efter

- Eleverna får chans att omsätta sina teoretiska kunskaper i praktiken → ökad motivation, känsla av meningsfullhet och sammanhang.
- Eleverna får viktiga arbetslivserfarenheter med förberedelse inför kommande yrkesliv.
- Genom prao, APL och praktik får företagen möjlighet att, på lång sikt, trygga sin kompetensförsörjning.
- Detektiver med olika syften, fördjupning om olika yrken.

Litteratur

Besvara följande frågeställningar:

- Vilka yrken finns i boken? (Till exempel dräng, piga, detektiv, trädgårdsmästare, soldat, riddare eller läkare.)
- Finns bokens yrken i dag eller är det ett yrke som har försvunnit?
- Vad ingår i arbetsuppgifterna?
- Vilka utbildningar krävs för respektive yrke?
- Kan alla bli en kung, drottning eller trollkarl?

Att synliggöra lärandet med metoden ELD

(Terese Raymond)

Experience - Learning – Description

Från erfarenhet till kompetens

- samtalsguide
- samtalsdokumentation
- kompetenslistor

Uppföljning av prao

Exempel på intyg

KRUMELUR

INTYG

Skrevet intyget av Anders Johansen, elev på Praktiken sk 8, har gennemført sin prøve hos Krumelur AB den 11-12 januar 2018.

Krumelur AB arbejder med at tilberede og sælge kraner. Anders Johansen har under prøvetiden deltaget i virksomhedens på følgende områder: tilberedning, forpakning, pakning, aflevering, sikkerhedsservice og markedsinformation. Anders har oven i købet handlet.

Anders har været en meget oplyst elev. Han har vist engagement og stor interesse på alle områder. Han er pænt, venlig og hurtig.

20180213
Per Petersen
Per Petersen
Krumelur AB

iPraktiken

Elevutvärdering

Det tar ett tycka till!
Svara sågitt eftersom dina svar är mycket värdefulla för företaget.

1. Har det varit en bra provperiod?
Svara på en skala från 1 till 5. 1 = Lite väl bra, 5 = Mycket bra.
Vald har varit bra? ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

2. Vad har du lärt dig?

3. Vad har du lärt dig?

4. Har du fått en bra bild av vad ett företag är?

5. Har du fått en bra bild av vad ett företag är?

6. Har du fått en bra bild av vad ett företag är?

7. Ge några tips till de elever som kommer att göra sin provperiod här i företaget!

iPraktiken

Internt utvärderingsformulär

1. Vilka arbetsuppgifter utförde eleven under den tid som var tillgänglig?

2. Vad var den största utmaningen för eleven under den tid som var tillgänglig?

3. Var det något moment som eleven tyckte var svårt?

4. Vad var det?

5. Var det något moment som eleven tyckte var lätt?

6. Vad var det?

7. Fanns det något moment som eleven tyckte var svårt?

8. Var det något moment som eleven tyckte var lätt?

9. Har eleven fått en bra bild av vad ett företag är?

10. Skulle du kunna tänka dig att göra det igen?

11. Har du något annat förslag på hur uppgifterna skulle kunna göras på ett annat sätt?

iPraktiken

Formulär för återkoppling till skolan

Namn på provperiodens praktikant:

Under provperioden har han/hon arbetat med:

Detta har fungerat bra:

Detta har inte fungerat bra:

Även om eleven har varit på provperioden:

Är han/hon beredd att göra det igen:

- Vad behöver eleven lämna feedback på?
- Vad har de lärt sig utifrån det eller de ämnen som deras skarpa case eller uppdrag var kopplade till?
- Berätta om arbetsplatsen, skriv ett reportage. Redovisa praoon genom ett fotoreportage.
- Gemensam diskussion i klassen:
  - Vilka olika program på gymnasiet kan leda till olika yrken?

Övergripande syfte med studiebesök i religionskunskap utifrån läroplanen

Undervisningen i ämnet religionskunskap ska utveckla kunskaper om religioner i det egna samhället. Genom undervisningen ska eleverna bli uppmärksamma på hur människor inom olika religiösa traditioner lever med, och uttrycker, sin religion och tro på olika sätt. Undervisningen ska skapa förutsättningar för eleverna att utveckla en personlig livshållning och förståelse för ert eget och andra människors sätt att tänka och leva.

Skolverket

Efter studiebesöket

- **Presentera för era klasskamrater vad ni lärt er och vad ni varit med om under studiebesöket.**
- **Arbeta två och två, förbered en presentation som ni sedan får redovisa för två andra par som besökt de andra två platserna. Ni redovisar alltså för varandra i mindre grupper om 6 personer (två från vardera religion).**

- **Var har ni varit? Visa med hjälp av en karta och satellitbild.**
- **Vem/vilka har ni träffat under besöket, vad har personen för roll?**
- **Vilken religion/tro/riktning har ni besökt?**
- **Vad fick ni göra/se under besöket?**
- **Vad fick ni lära er?**
- **Vilka frågor ställde ni och vad fick ni för svar?**
- **Visa och berätta om bilder som ni tagit under besöket.**

Framtidens föränderliga arbetsmarknad

Del 1

- Vilka är de snabba förändringarna i världen och hur påverkar detta framtidens arbetsmarknad?

Se filmen "Världen förändras" från Svenskt Näringsliv.

Del 2

"Så ser världen ut 2048"
webbföreläsning med professor Hans Rosling. (42 min.)

- På vilket sätt har världen förändrats historiskt sett till i dag?
- Vad förutspås för framtiden?
- Världen blir alltmer global, hur kommer det att påverka framtida yrkesmöjligheter?

Income

\$500

\$5 000

\$50 000

Hur ser en hållbar framtidstad ut?

- Ämnesövergripande
- Fältstudier
  - förberedelse
  - genomförande
  - sammanfattning och presentation
  - utvärdering
- Bygga framtidens stad
- Presentera arbetet för verkliga mottagare

Genomförande

Klassen delas in i olika ansvarsområden;

- Bostäder
  - Transport
  - Kultur och fritid
  - Handel
  - Sjukvård
  - Utbildning
  - Energi/avfall
- **Fältstudie:** Intervjuer, undersökningar, kartstudier, dokumentation i loggböcker
  - **Minecraft:** Klassen skapar en digital modell av framtidsstaden
  - **Modell:** Klassen en bygger fysisk modell av valda delar av framtidsstaden

Vi utvecklar arbetet - gemensam examination

Biologi

- Eleven **för resonemang** kring hur människan **påverkar** naturen och **åtgärder** som kan bidra till en **ekologiskt hållbar utveckling**.

Fysik

- Eleven **för resonemang** kring hur människa och teknik **påverkar** miljön och **åtgärder** som kan bidra till en **hållbar utveckling**.

Kemi

- Eleven **för resonemang** kring hur människans användning av energi och naturresurser **påverkar** miljön och **åtgärder** som kan bidra till en **hållbar utveckling**.

Teknik

- Dessutom kan eleven **föra resonemang** om hur olika val av tekniska **lösningar** kan få olika **konsekvenser** för individ, samhälle och miljö.

Geografi

- Eleven kan **resonera** om olika sociala, **ekologiska [...]** **hållbarhetsfrågor** och redogör då för underbyggda förslag på **lösningar** där några **konsekvenser** för människa, samhälle och natur vägs in.

Verkliga mottagare; vårdnadshavare, tjänstepersoner och politiker

- Museer
- Fältstudier
- [Historiebruk](#)
- Stadsvandring
- Lag och rätt, studiebesök i tingsrätt
- Politiska debatter
- Litteratur
- Samarbeten med företag och kommun, ex. Gislaved om beslutsnivåer.
- Studiebesök på sin egen skola
- Rollspel
- [Virtuellt besök i riksdagen](#)

Paus och reflektion

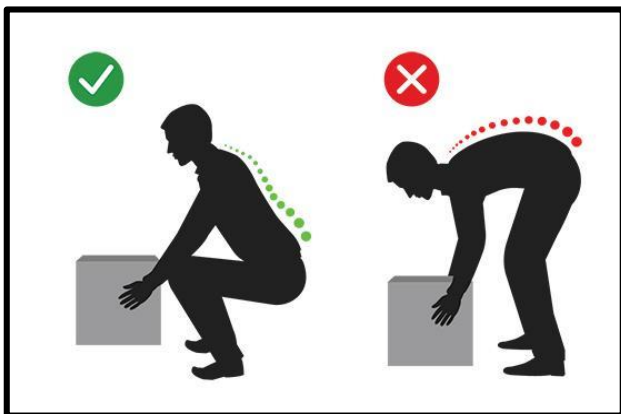
***Vilka är dina tankar kring Skolinspektionens uttalande
"Lärare och studie- och yrkesvägledare arbetar
ofta i separata spår."***

(Skolinspektionens rapport 2019)

Del 2

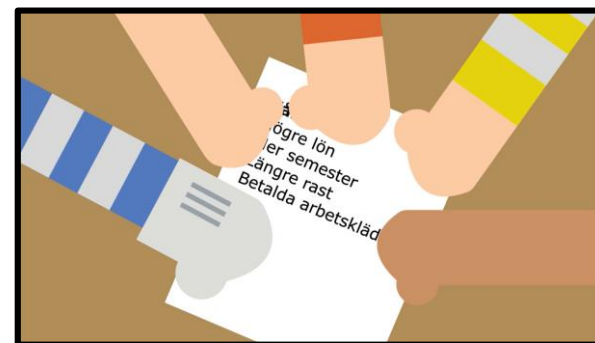
Idrott- och hälsa

**Ergonomi, arbetsställningar och
säker arbetsmiljö.**

Samhällskunskap

**Privatekonomi, budget,
arbetsmarknadskunskap,
arbetsvillkor, facklig verksamhet**

SKRIVNING Samhällsekonomi

2016 fick människorna i orten Bjuv utanför Helsingborg i Skåne en chock. Findus fabrik som sedan 1940-talet funnits på orten skulle läggas ner. Uppemot 650 personer av ortens totalt 11 000 invånare varslades om uppsägning och 2017 lades fabriken slutligen ner.

Beskedet togs emot med stora protester och allt från kommunpolitiker till riksdagsledamöter engagerade sig mot nedläggningen av fabriken.

Din uppgift:

- Resonera om varför en nedläggning av ett företag av denna storlek är så pass allvarligt för en mindre ort i Sverige.
- Hur förändras det ekonomiska kretsloppet i ett samhälle när så många jobb försvinner?
- Förklara varför det blir så!

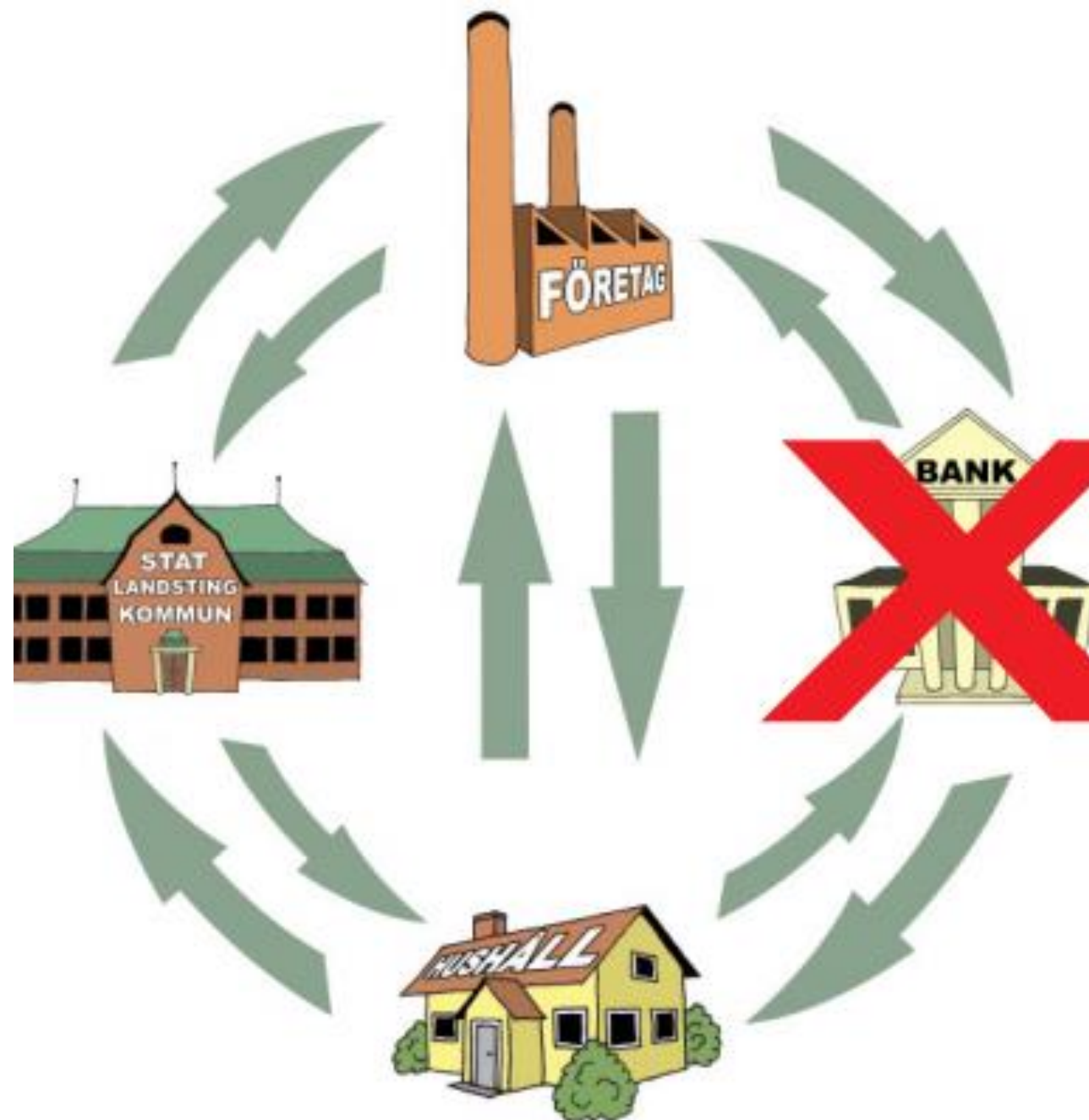

Exempel på perspektiv:

Hushållens, företagens, kommunens, bankens, statens...

Begrepp som du kan använda:

Hushåll, lön, skatt, arbetskraft, lån, ränta, utflyttning, välfärd, offentlig sektor, marknaden, näringsliv, konkurs, arbetslöshet, humankapital, lågkonjunktur, bidrag, utbud & efterfrågan...

UNGDOMSFOKUS

Ungas drömjobb 2019

[Ungdomsfokus](#)

**Matematik, statistik,
arbetsmarknadsprognoser.**

Var finns jobben?

Arbetsförmedlingens och Saco:s framtidsprognoser

Brist på arbetskraft och lätt att få jobb

Exempel på yrken inom högskolenivå

Brist på arbetskraft och lätt att få jobb

Exempel på yrken inom övriga utbildningsnivåer

Överskott på arbetskraft och svårt att få jobb

Exempel på yrken på högskolenivå

Överskott på arbetskraft och svårt att få jobb

Exempel på yrken inom övriga utbildningsnivåer

Vad innebär det att vara EU – medborgare?

Elevernas dag – Europadagen 9 maj

- Hitta sitt framtidsyrke, www.framtid.se
- Quiz - Hur påverkar EU min vardag?
- Du i EU
- Det här gör EU för mig
- Kollektivet – Rollspel om EU (GR-utbildning)

Rollspelet konkretiserar EU-frågorna och sätter in frågorna i relevanta samhällsperspektiv. Eleverna är medlemmar i ett kollektiv som får lösa problem och göra aktiva ställningstaganden.

"Vi saknar en viktig pusselbit i vår utbildning. Vi vill lära oss mer om framtiden, vilka utbildningar är bra att satsa på och var finns jobben, både nationellt som globalt?"

Fokus på utbildning, arbetsmarknad och möjligheter för framtiden.

CV

Personligt brev

**VRS Sundbyberg
har blivit certifierad
ambassadörsskola för
Europaparlamentet**

Delta ni med!

**Nästa antagning till
Europaparlamentets
ambassadörsskoleprogram
sker i augusti 2020 för
läsåret 2020/2021, men du
kan göra en
intresseanmälan redan nu.**

Europaparlamentet

AMBASSADÖRSSKOLA

**Fyll i och skicka in din
intresseanmälan här:
<https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/EPASintresseanmalan>**

Bild och form

Skolbibliotek

- Självkännedom, skapa självporträtt.
- Styrkor, egenskaper, drömmar.
- Intervjua varandra.
- Hur tar man kontakt med företag? Öva på hur man presenterar sig.
- QR-koder, reportage och artiklar.
- Ord och begrepp, Memory, Med andra ord.

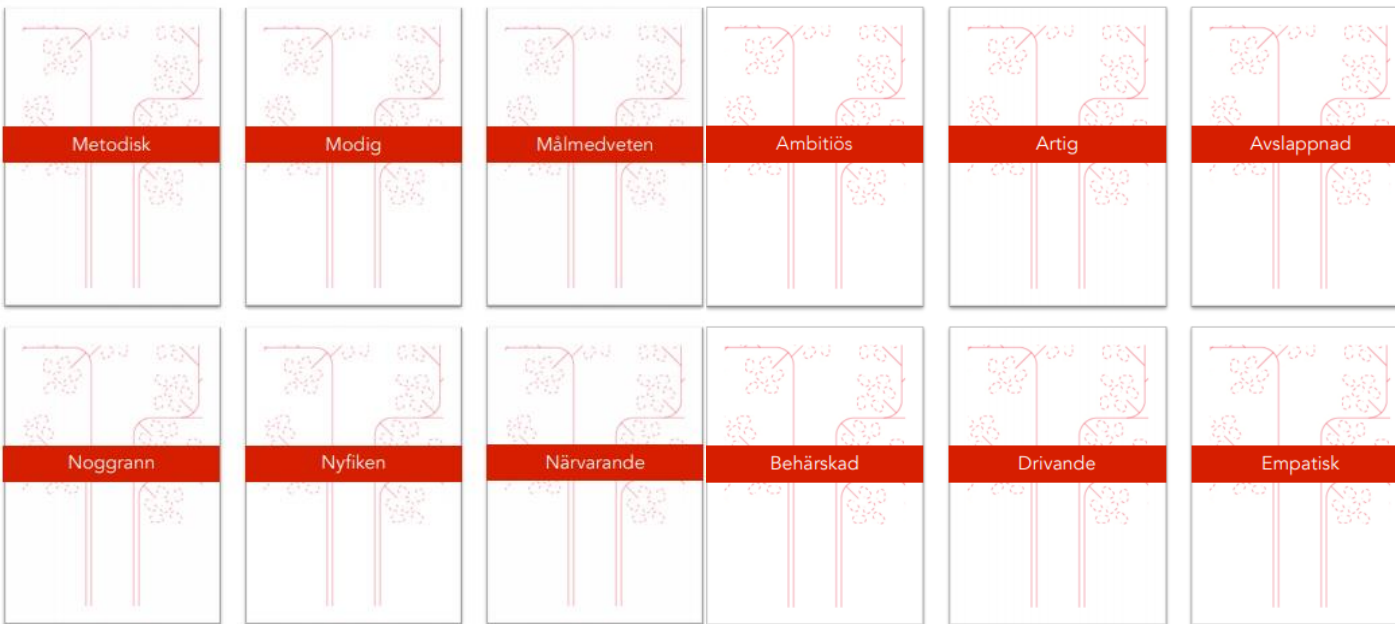

Egenskapskortlek och samtalskort

[Från Allt om Art](#)

Kortlek

Vi pratar om egenskaper, styrkor och förmågor som är viktiga i ett kommande yrkesliv. Egenskaper kopplas till yrken och skolämnena.

ISBRYTAREN ungdom,

210 samtalskort

- [Halva meningar om intressen](#)
- [Halva meningar om känslor](#)
- [Halva meningar om relationer](#)
- [Halva meningar om sociala färdigheter](#)
- [Halva meningar om tyck till](#)

Samarbete och problemlösning

Arbeta i mindre grupper

- a) Ta fram en utbildning/ett yrke var till varje gruppmedlem. Motivera varför detta val skulle passa just den personen. Fyll på med synpunkter och idéer.
- b) Öva på att söka jobb:
  - Skriv en annons där de beskriver sig själva, sina erfarenheter och kunskaper.
  - Vilka egenskaper framhåller eleverna?
  - Vad söker de för jobb?

Diskutera

- Vilka egenskaper är bra att ha i arbetslivet?
- Finns generella bra egenskaper?
- Vad ska man tänka på inför en anställningsintervju?

Tips!

Använd olika webbplatser, tidningar och platsannonser. Titta på yrkesfilmer, yrkesguide och yrkeskompass där eleverna kan ta del av vilka framtidsutsikter som finns för olika yrken.

Spela "Memory" eller "Med andra ord"

- **Tävla i par. Den ena personen i paret tar en lapp och försöker förklara begreppet med andra ord för sin medspelare som ska gissa vad som står på lappen.**
- **De har mellan 30-60 sekunder på sig att klara så många lappar som möjligt, sedan går turen över till det andra paret. Det par som tagit flest lappar när samtliga lappar är slut, har vunnit.**

Yrkeskort

- **Får en bild av yrket,**
- **ta del av lättläst information om yrket,**
- **utbildning till yrket och närliggande yrken.**

(SYVutveckling)

Historiebruk på gator och torg: från Karl XII till Alfons Åberg

"Våra gator och torg är öppna för alla. De fungerar som stadens skyltfönster ungefär. Deras namn är valda med omsorg."

*Så varför heter de som de gör, tror du?
Vilken del av historien - och vems historia
- vill vi lyfta fram med namnen på våra
offentliga platser?"*

Undervisningsexempel:

- Vad heter torgen?
- Fruängen
- Hemma hos Alfons och Pippi

Östermalm

Östermalm hette Ladugårdslandet fram till 1885. Innan dess var den här delen av Stockholm landsbygd.

Under slutet av 1800-talet förvandlades området till en rik stadsdel med påkostade stenhus för byggherrar, ämbetsmän och förmögna personer.

[Gå till jämför kartor](#)

Om att analysera och förstå hur och i vilket syfte historia används.

- Vetenskapligt historiebruk -** Förhåller sig till den vetenskapliga bilden av historien. Vad och varför något händer, noga med källkritik.
- Kommersiellt historiebruk -** Historia används i ekonomiskt syfte för att tjäna pengar.
- Existentiellt historiebruk -** Lyfter fram det gemensamma. Historia för att stärka identitet eller etnicitet.
- Moraliskt historiebruk -** Återupprättar och ifrågasätter historia. Historia som lyfter fram ex. övergrepp och orättvisor.

Ideologiskt historiebruk - Historia används för att bekräfta och främja den egna åsikten, eller för att kritisera andra.

Politiskt-pedagogiskt historiebruk - Jämförelse mellan historiska skeenden och nutid för att förmedla ett budskap samt få lyssnaren/läsaren att förstå ett sammanhang.

• **Icke-bruk av historia -** Undviker att tala om den historia som finns, ignorerar historien.

(Kategorisering av Klas-Göran Karlsson och Ulf Zander 2004, *Historien är nu*, Studentlitteratur)

Kommersiellt historiebruk

Exempel: Felrekrytering

Historia kan användas för att *tjäna pengar*;

- skapa *underhållning* som människor vill köpa - en film som utspelar sig under Franska revolutionen eller ett tv-spel där spelaren deltar i historiska krig.
- att använda en historisk händelse eller epok när man gör *reklam* för en produkt. Detta kallas kommersiellt historiebruk.

Exempel

Vikten av rätt utbildning och kompetens!

I denna reklamfilm använder sig Poolia - som hjälper andra företag att rekrytera rätt personer - av flera historiska exempel på när någon rekryterat fel person.

Intyg för skolval och förtroendeuppdrag

Intyg för Skolval 2019

NAMN PÅ ELEV

Stiftelsen Viktor Rydbergs skola, Sundbyberg

- Du har visat ett stort engagemang och ansvarstagande i skolans genomförande av Skolval 2019.
- Du har tagit del av samt genomfört demokratiska processer.
- På ett föredömligt sätt har du förberett, instruerat och mottagit röster från skolans samtliga elever.
- I processen har du tagit ansvar för rättssäkerhet och visat stor förståelse för det demokratiska samhällets strukturer.
- Arbetet har inneburit genomförande av skolval, samt för- och efterarbete, inklusive rösträkning samt presentation av valresultat.

Rektors underskrift

Lärares underskrift

Samverkan med arbetslivet i undervisning och projekt

Jobbskuggning

Yrkesambassadörer

Skarpa Case

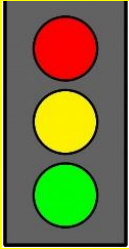
Speed-meeting

Fadderföretag

4.

**Utvärdera,
var befinner
vi oss nu?**

1.

**Uppdraget behöver
förklaras.
Inventera nuläge!**

2.

**Sätta upp mål som
går att följa upp!**

3.

**När? Vem?
I undervisningen och
utanför. Vad gör
olika årskurser,
ämnen...**

Exempel på checklista med mål för studie- och yrkesvägledning

Vår skola ska uppnå följande:

- 1. att elever får fördjupade kunskaper om sig själva**
- 2. att eleverna får en breddad och fördjupad kunskap om utbildning och arbete**
- 3. att eleverna får lära sig väga för- och nackdelar i en valsituation och se konsekvenser av olika beslut**
- 4. att eleverna får kunskaper och erfarenheter som hjälp och motivation inför vidare studieval**

- 5. att eleverna genom prao och/eller praktik samt möten med olika yrken får en inblick i olika arbetsmiljöer och i olika yrkesområden**
- 6. att eleverna får kännedom om de krav som ställs på en arbetstagare**
- 7. att eleverna får börja bygga upp ett kontaktnät som kan leda till arbete**
- 8. att eleverna får en undervisning med integrerad studie- och yrkesvägledning.**

För att nå en hållbar studie- och yrkesvägledning

Fråga 1

Hur kan vi bättre synliggöra och kommunicera att vi arbetar med studie- och yrkesvägledning?

Fråga 2

- a.) Hur kan vi arbeta mer medvetet och organisera ett arbete för att motverka begränsningar i elevernas studie- och yrkesval utifrån kön, social och/eller kulturell bakgrund?**
- b.) Vilka konkreta mål kan sättas upp?**

Tack!

charlotta.granath@gmail.com